

Kmečki punt

AVGUST ŠENOVA:

Poslovenil Joža Glonar

"O ve srečne zlate zvezde! Tisoče let že gledate na svet, tisoče let bo še vaš mili pogled trepetal nad svetom. Oj, srečne ste ve zvezde, ker mi moje potrto srce pravi, da boste kedaj še gledale moje hrvaško ljudstvo v svobodi in sreči."

XXXVI.

Dočim so se hrvaški plemiči zbirali, da bi potlačili kmečki punt, se je ob Savi na štajerski strani vzdignilo mesto za mestom. Slovenska kri je zavrela, poplava se je razlila v širokih valovih. V Blanci so se vzdignili kmetje, v Rajhenburgu so ostali gospodi samo trdi zidi grada, ob Sevnici je čakal na polju Ilija s svojo vojsko, Boštanj na Kranjskem je zagorel s plamenom, Andrej Hribar je petelinovo pero prinesel v Rateče, kmetje grofov Lambergov so pod vodstvom svojega župana pograbil za orožje. Zaman jih je rotil grajski oskrbnik Janko Gvedič, naj ostanejo zvesti in naj branijo grad. Meščani in kmetje so krenili proti Zidanemu mostu in Laškemu, ter spodili Gvediča, ki je prihitel za njimi, nazaj. Šestega februarja je petsto Ilijevih ljudi prodrlo do štajerske Loke na Savi. Množica je vdrla v dvor župnika Jakoba Keleka na Savi, razbila klet in razgrabila vino. Vse graščinske brodeve so zasedle kmetijske čete. Kakor mravlje so se zbirali kmetje, da bi se pridružili Hrvatom. "Nobenih davkov ni več, nobenih mitnic, nobene rabote, svobodni smo!" so vsepovsodi klicali slovenski kmetje in plaho so se potuhili plačanci nemških baronov. Toda vedno bolj krepko je vrelo med kmeti po zelenih hribih štajerskih strmin ob Savi, Kozje, Pilštajn, Planina, Pišecce, Kunšperk so se pridružili junaškim četam, od straha je že začel trepetati celjski grad. Krepki kovač Pavel Šterc je v Planini vzdignil sveto zastavo svobode in iz tisoč grl je po slovenskih gorah in dolinah odmeval krik po svobodi; razjarjeno ljudstvo je planilo nad svoje trinoge. Iz male kovačnice v Planini je začelo in takoj je bila pokrajina v ognju. Jurkloštrske kmete sta vodila Gašpar Martun in Joža Skomin, v Podsedri je zbiral čete Jurij Zupan, na Bizeljskem od Save Krsto Pustak, v Pišecah pa Filip Višerič. Vsi so bili siti tlačanstva in so kakor hudourniki hiteli pod kovačevo zastavo s klici: "Stara pravda se bliža! Hrvatje gredo! Z brati Hrvati gremo tudi mi!" Od začudenja so zatrepetale tanke jelke, od strahu je vzletel s svojih pečin orel, stari biserni snežniki so se začeli svetlikati, saj se je zdelo, da bo ta burja odnesla stara kamenita gosposka gnezda, zdelo se je, da bo zopet napočila ona zora, da se vračajo stari časi Samove krone, ker se je daleč nad sneženimi vrhunci gor in iz temnega zelenja jelovih dobrav razlegel čarobni klic: "Svoboda!"

Pobožne redovnice v Jurkloštru je opoldne 5. februarja l. 1573. zgrabil silen strah. Bil je čas obeda in redovniki so pravkar sedeli za dolgo mizo svoje obednice, naslanjajoč se z zlato ljutomersko kapljico in življenjem svetnikov, ki ga je na glas čital pobožen redovnik, sedeč ob topli peči. V tem trenutku je prihitel blede ko zid debeli brat vtratil in plaho zapiskal nad okroglim podbradkom:

"Bratje! Kmetje iz Planine gredo na nas! Reši nas Bog te vražje sile!"

Opatu je padel nož iz roke, potegnil je črno kapuco čez belo glavo ter pohitel proti samostanskim vratom, pred katerimi se je čulo divje kričanje, in pogledal skozi linico v vratih. Oborožena tolpa kmetov se je gnetla pred svetimi zidovi, njej na čelu je stal teman, mrk možakar. Klobuk mu je pomaknjen na stran, na njem trepetala petelinovo pero; močno telo je oblečeno v plašč iz črne svile, na prsih se mu svetel bel platnen križ, ob boku mu visi sablja, za pasom tiči samokres, na ramenu mu visi buzdovan; poleg njega razbija bobnar po bobnu, oblečen v raztrgano obleko pokrajinske vojske, pokrit s širokim klobukom, za njim pa vzdiga truma nad glave sekire, kose, sablje in puške. Mož stopi na kamen in izpregovori:

"Bratje! Pred sto leti so se vaši stari očetje vzdignili nad gosposke gradove in jim zaklicali: "Čujte; psi pa le nismo, če tudi nismo gospoda. Dajte nam stare pravice! Gospodje pa so se nasmejnili in poklali Vaše stare očete. Sedaj gode drugačna muzika. Danes ne vzdigamo pesti, danes vzdigamo železni bat, ker nam gredo v goste Hrvatje, naši bratje! Če ste babe, vrzite puške v koruzo in poklekните pred gosposkim bičem! Če ste možje, otre-site se verig, brusite sablje in zlomite bič!"

"Bomo ga! Bomo!" se je razlegalo po vseh straneh okoli samostana.

"Dobro! Odprite!" je zaklical poveljnik Pavel Šterc in udaril z batom po vratih. Trepetajoč je opat odprl.

"Kaj bi radi, otroci?" je vprašal starec.

"Nič hudega," je odvrnil kovač, "ne gremo nad vaš posvečeni dom in ne nameravamo po-žigati vaših pristav. Nas se vam ni treba bati. Prišli smo, da vzdignemo ljudi po gorah. Naj bodo svobodni, naj bodo enkrat ljudje. To pravi tudi gospod Bog, kaj ne? Dovolj je dače in plače, dovolj gluhega tlačanstva. Sedaj bomo šli k gospodi v goste! Če ste vi božji ljudje, če ste naša kri, stopite na prižnico in zakličite na vse štiri strani sveta: Bog hoče, da je ljudstvo svobodno! K svetemu Juriju pa smo prišli, ker smo lačni in žejni. Velika je vaša kuhinja, globoka vaša klet. Ne jemljemo — mi prosimo! Dajte ljudem, ki se pripravljajo za pot v Planino, odkoder sem tudi sam prišel. Tje bodo prišli tudi Hrvatje!"

Opat jim je dal jesti in piti, ni rekel nič, kmetje pa so še dolgo ležali pred samostanom, točili rujno samostansko vino in popevali: "Zlomimo bič, vzdignimo bat, z nami gre Hrvat, naš brat!" Pesem se je široko razlegala pred samostanom, redovniške ustnice pa so šepetale tihe molitve. Tedaj je kovač vzdignil svoj železni bat, raztrgani bobnar je začel divje bobnati, Pavel Šterc pa je rekel:

"Z Bogom, otroci! Jaz moram naprej! Vi pa pridite jutri za menoj v Planino!"

V štajerski Planini, ne daleč od Kozjega, šumi ljudstvo v nizki, široki sobi vaške krčme, sredi stropa katere visi luč. Sami Slovenci so, visoki možje v dolgih kožuhih, z dolgimi, ostrimi obrazi pod kučmami. Iz vrčev pijejo vino, tolečejo s pestmi po mizah in pričakujejo poveljnika kovača, ki je šel puntat ljudi okoli Jurkloštra — med njimi sedi Joža Skomin, suh, koščen mož. Soba je nizka in mračna, luč komaj sveti, tako da komaj razlikuješ posamezne glave. Sedaj stopi na prag pritlikavec z rokami v žepu, po obleki soče Hrvat.

VOLILNI KONTEST

za najpopularnejšega Slovenca ali Slovenko v Ameriki

Da bo naša letošnja kampanja tem bolj živahna, uvajamo za dobo te kampanje proti depresiji, ki traja do 28. februarja 1933, tudi volilni kontest (tekmo) za najpopularnejšega Slovenca ali Slovenko v Ameriki. Tisti ali tista, ki bo prešla do 28. februarja 1933, najvišje število glasov v tej tekmi, bo izvoljen(a) za najpopularnejšega (šo) Slovenca ali Slovenko v Ameriki ter bo odlikovan(a) z častno dragoceno srebrno kupo.

PRAVILA ZA TA POPULARNI KONTEST SO:

- Kandidat za to tekmo postane lahko vsak Slovenec ali Slovenka, bodisi, da se prikladi sam (a), ali ga (jo) nominira kdo drugi.
- Pogoji za prikladienje ali nominacijo kandidatov so:
 - s prikladienjem ali nominacijo se mora poslati najmanj enega novega naročnika za list "Am. Slovenec" z naplačilom naročnine.
 - tako prikladien ali po drugem nominiran popularni kandidat se priobči v listu.
- Glasovanje se vrši po sledečem redu:
 - glasovati imajo pravico stari in novi naročniki.
 - glasovi se štejejo po prejetem denarju za naročnino in sicer: Vsak dolar, ki se plača na račun poravnave ali obnovitve STARE NAROČNINE, šteje 10 (deset) glasov. — Vsak dolar, ki se plača za nove naročnike, šteje 100 (sto) glasov.
 - Vsak, ki pošilja naročnino, mora jasno omeniti, komu naklanja svoje glasove.
 - Glasove se sproti objavlja v listu "Am. Slovenec".
- Vsak lahko prikladi ali nominira samega sebe ali kogarkoli ter nakloni svoje glasove samemu sebi ali komurkoli drugemu.
- Glasov, ki so enkrat objavljeni v listu, se ne more prenesti v korist drugemu kandidatu; lahko pa jih vsak nakloni po želji komurkoli, dokler niso objavljeni.
- V slučaju, da bi pri zaključku kampanje dobila dva kandidata z najvišjim številom glasov, enako število glasov, dobita oba enako nagrado.

Dragocena srebrna kupa, ki jo dobi, kdor dobi največ glasov v popularnem kontestu te kampanje.

Kampanja proti depresiji

za ohranjenje slov. katoliškega dnevnika

"AMERIKANSKI SLOVENEK"

Traja 100 dni od 20. novembra 1932 do 28. februarja 1933.

POSEBNA PRILIKA ZA STARE IN NOVE NAROČNIKE

Naročnina znižana za dobo te kampanje

Posebne nagrade za nove naročnike!

Da pa v tej kampanji proti depresiji ne bo nihče delal zastonj, smo določili za nove naročnike še posebne krasne nagrade, še posebej poleg znižane naročnine. Tekom te kampanje do 28. februarja 1933 dobi vsakdo za naslednja števila novih naročnikov naslednje nagrade:

ZA 1. POLLETNEGA NOVEGA NAROČNIKA, dobi oni, ki ga pridobi aparat za striženje las ali žepni nož, eno izmed obeh, kar si izbere.

ZA 1. CELOLETNEGA ALI 2 POLLETNEGA NOVA NAROČNIKA dobi oni, ki jih pridobi krasen aparat za britje.

ZA 2. CELOLETNA ALI 4. POLLETNE NOVE NAROČNIKE dobi oni, ki jih pridobi brivski sestav za striženje in britje, kakor na sliki.

ZA 3. CELOLETNE ALI 6. POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi, krasen sestav namiznih vilic, nožev in žlic, ali pa krasen daljnogled, eno izmed obeh je na izbero za zgorajšnje število novih naročnikov.

ZA 5 CELOLETNIH ALI 10 POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi krasen likalnik (pegelzen) vreden \$7.50, ali pa zlato samopojno pero s svinčnikom vredno iste vrednosti, eno izmed obeh je na razpolago za zgorajšnje število novih naročnikov.

ZA 10 CELOLETNIH ALI 20 POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi, krasno zlato uro na 15 kamnov, vredna \$20.00; za slučaj da ženska dobi to nagrado, je na razpolago ženska ura iste vrednosti.

ZA 25 CELOLETNIH ALI 50 POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi krasen "CAVALIER RADIO", kakor na sliki, vreden \$35.00.

ZA 50 CELOLETNIH ALI 100 POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi, najboljšo "COLUMBIA ROČNI GRAMAFON" vreden \$50.00 ter 30 gramafonskih plošč, ki si jih sam izbere.

ZA 100 CELOLETNIH ALI 200 POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi, prosto vožnjo v tretjem razredu na parniku in vlaku iz New Yorka do Ljubljane, to je samo v en kraj. Železnico do New Yorka in stroške za potni list in davke plača vsak sam.

Da pomagamo naročnikom!

—ONIM, ki so zaostali na naročnini, poravnati njihovo naročnino.

—ONIM, ki bi jo radi obnovili.

—ONIM, ki bi se na list radi naročili.

—ONIM, ki bi radi list naročili svojcem v stari kraj.

—KONEČNO, da pomagamo vsem, smo znižali za dobo 100 dni, to je od 20. novembra 1932, pa do 28. februarja 1933 naročnino za list za

20%

Tako bo stal list "Amerikanski Slovenec" v tem času od 20. novembra 1932 pa do 28. februarja 1933, za Združene države samo

\$4.00 ZA CELO LETO IN \$2.00 ZA POL LETA

za Chicago, Kanado, Evropo in ostalo inozemstvo pa samo

\$5.00 ZA CELO LETO IN \$2.50 ZA POL LETA.

Pomnite pa, da to znižanje je v veljavi samo do 28. februarja 1933, in z 1. marcem stopi v veljavo zopet stara cena naročnine za list "Amerikanski Slovenec".

Zato pa naročniki na noge!

—VSI, ki ste zaostali na naročnini, imate v tem času do 28. februarja izredno priliko, da svojo naročnino poravnate na podlagi znižane naročnine in si s tem prihranite denar.

—VSI, ki želite naročnino obnoviti in podaljšati, imate na podlagi znižane naročnine v tem času izredno priliko, da podaljšate svojo naročnino za 1, 2 ali več let v naprej in si s tem prihranite denar.

—VSI naročniki naj opozore na to izredno priliko, ki jo nudi list "Amer. Slovenec", tudi svoje prijatelje in znance, da bodo tudi oni deležni te izredne ugodnosti in si naročili list "Amerikanski Slovenec".

Velika žrtev

je to za list v teh težkih časih. Toda list "Amer. Slovenec" razume, da se nahajajo v teh časih v težavah tudi njegovi prijatelji in naročniki in zato, da list vzame na svoje rame tudi del njih težav in da pomagamo naročnikom pri poravnavi in obnovitvi naročnine na list, znižujemo za to dobo do 28. februarja 1933. naročnino za 20%. Izredna prilika je to, zato poslužite se jo vsi!

ZA 150 CELOLETNIH ALI 300 POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi, prosto vožnjo v stari kraj iz New Yorka do Ljubljane in iz Ljubljane nazaj do New Yorka v tretjem razredu na parniku in vlaku. To je "retur karto". Železnico do New Yorka po Ameriki ter stroške za potni list in drugo plača vsak sam.

ZA 500 CELOLETNIH ALI 1000 POLLETNIH NOVIH NAROČNIKOV dobi oni, ki jih pridobi, krasen nov "CHEVROLET" avtomobil, vreden \$600.00.

POGOJI, na podlagi katerih so agitatorji upravičeni do omenjenih nagrad so, da pridobe predpisano število novih naročnikov ter za nove naročnike pošljejo upravi polno naročnino to je za Združene države za vsako celoletno naročnino \$4.00, za vsako polletno \$2.00; za Chicago, Kanado in inozemstvo \$5.00 za vsako celoletno in \$2.50 za vsako polletno. Dokler ni naročnina za pridobljene naročnike plačana upravi, ni nihče deležen razpisanih nagrad.